

آقای دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران به مناسبت روز پزشک در پیامی از نقش پزشکان در مقابله با بحران کرونا تقدیر کرد. این پیام برای هم اندیشی دو روزه "اندیشیدن با ابن سینا" صادر شده است. هم اندیشی دو روزه "اندیشیدن با ابن سینا" به همت مرکز فرهنگی شهر کتاب به صورت مجازی و با حضور استادان فلسفه و پزشکان به مناسبت اول شهریور روز بزرگداشت ابن سینا و روز پزشک در روزهای شنبه و یکشنبه اول و دوم شهریور برگزار می شود. متن پیام دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم و فیلسوف معاصر به هم اندیشی دو روزه "اندیشیدن با ابن سینا" بدین شرح است :

«اول شهریور روز بزرگداشت بوعلی سینای بزرگ و روز پزشکان است. پزشکان درست فکر کرده اند که روز بوعلی را روز خود دانسته اند. همین که کتاب قانون او دومین کتابی است که در اروپا چاپ شد، گواه عظمت مقام و اعتبار کتاب قانون و صاحب آن است. اروپاییان این کتاب را بر آثار جالینوس و بسیاری دیگر از بزرگان پزشکی مقدم دانسته اند. کتاب قانون گرچه به اعتبار عدد صفحات و فصول مفصل می نماید در نظر نویسنده بزرگش حاوی «حداقل لازم» مطالبی است که یک پزشک باید بداند. ابن سینا در مقدمه کتاب نوشته است که کوشش دیگری در این زمینه در پیش دارد که اگر اجل به او مهلت دهد و سرنوشت یاری اش کند آن را انجام خواهد داد. کتاب قانون خیلی زود کتاب درسی پزشکی شد و شرح های بسیار بر آن نوشتند. به زبان لاتینی هم ترجمه شد و در مدارس اروپا آن را تدریس کردند»

بوعلی سینا هم طیب بزرگ است و هم فیلسوف بزرگ. تا زمان جدید، پزشکان بزرگ همه فیلسوف بودند و فیلسوفان اگر نه همه، غالباً پزشکی می دانستند. فیلسوفان بزرگی مثل بوعلی و بعضی از اخلاف او به شغل پزشکی نیز مشغول بوده اند. در اینکه فلسفه به پزشکی مدد رسانده است و می رساند لااقل در نظر نویسندگان این سطور تردیدی وجود ندارد. اما فلسفه هم از پزشکی بهره ها برده است و می تواند بهره ببرد.

شاید یکی از مزایای کتاب قانون بوعلی این بوده است که آن را بر وفق نظم منطقی و فلسفی خاص ترتیب داده و کلیات و جزئیات را در هم نیامیخته و هر یک را در جای خود آورده است. پزشکان و فیلسوفان قرابت های بسیار دارند و متأسفانه ما که در دو قرن اخیر کمتر به علم و روابط علوم و جایگاه هر یک اندیشیده ایم به این قبیل معانی اهمیت نداده ایم. اینکه پزشکان را حکیم می خوانده اند و اهل فلسفه تا این اواخر پزشکی می دانسته اند می تواند موید این قرابت باشد. با توجه به نکته ای که گفته شد از مدتی پیش به این فکر افتاده ام که مقاله ای بنویسم و قرابت میان فلسفه و پزشکی و مقام و جایگاه این علم را در میان علوم و در جامعه بشری نشان دهم. البته این کار آسان نیست و لازمه اش داشتن اطلاعاتی است که متأسفانه از آنها بهره کافی ندارم. آنچه اکنون می توان گفت این است که فلسفه و پزشکی در جان این سینا با هم جمع شده بود تا آنجا که می توان گفت به نظر او فلسفه و پزشکی هر دو علم درمان اند. یکی علم درمان بیماری های مردم بیمار است و دیگر علم درمان دردهای اجتماع و زندگی عمومی. اگر او کتاب بزرگ فلسفه خود را شفا نامید و به کتاب پزشکی اش نام قانون داد وجهش اعتقاد به قرابت فلسفه و پزشکی بود.

ما اکنون چه نسبتی با این سینا داریم؟ به وجود او افتخار می کنیم و آثارش را کم و بیش در اینجا و آنجا می آموزیم. ما این سینا را بزرگ می دانیم اما کمتر به جایگاه و مقام تاریخی او می اندیشیم و از او درس تفکر می گیریم. این سینیایی که ما می شناسیم این سینیای قانون و شفا و تاحدودی اشارات است. اما نمی دانیم این سینیای منطق المشرقیین و دیگر آثار گمشده اش چه می گفته و می اندیشیده است؟ این سینا کتاب شفا را کتاب درسی و شرح آرا مشایبان و نه مجموعه آرا خود دانسته است. کتاب اشارات هم چندان موزج است که باید مطالب بین المسطور آن را خواند و نمی دانیم شارحان این مطالب را خوانده اند یا نه. نوشته های تمثیلی اش هم تا این اواخر چندان مورد اعتنا نبوده است. حتی به دانشنامه علایی اش هم چنانکه باید اعتنا نکرده ایم. فیلسوف در این کتاب زبان فارسی را با فلسفه آشنا کرده و به فلسفه زبان فارسی آموخته است. نکته مهم دیگر اینکه وقتی به مقام این سینا در فلسفه فکر می کنیم باید نسبت او و فارابی را در نظر آوریم. فارابی مؤسس فلسفه اسلامی است، اما همه این سینا را شیخ المریسی و بزرگ فیلسوفان می دانند. شیخ المریسی به فارابی احترام می گذاشت و هرگز درصدد رد نظرهای او برنیامد اما در ترتیبی که به فلسفه داد در آرا فارابی نیز تعدیل هایی پدید آورد و شاید با این تعدیل ها بود که فلسفه توانست در تاریخ دوره اسلامی دوام بیاورد، بی آنکه از طرح کلی فارابی منصرف شود. به عبارت دیگر، این سینا هم مطالب فارابی را نظم و تفصیل داد و هم نظرها و مسایل را در جای مناسب خود نشانند و هم خردمندانه به امکان های جهان اسلامی زمان خود نظر کرد و نسبت میان دین و سیاست را چنان دریافت که سیاست نه صرف سیاست مدنی بلکه سیاست کشور و سرزمینی بزرگ باشد. او راهی را که فارابی در نظر آورده بود چنان مهمد کرد که اخلافش توانسته اند آن را بی زحمت بسیار بپیمایند و در منزل های این راه بود که فلسفه اشراق و مشا و عرفان و کلام با هم جمع شدند. تکرار کنم که پزشکان کار خوبی کردند که روز این سینا را روز پزشکی دانستند. این روز را به آنان تبریک باید گفت و مخصوصاً در ایامی که ویروس کرونا سلامت مردمان را به خطر انداخته و

پزشکان در صف اول مقابله با آن ایستاده اند بیشتر باید قدر آنان را دانست. فرهنگستان علوم نیز روز این استاد و روز پزشک را به همه پزشکان و اهل فلسفه تبریک می گوید و سپاس و ستایش خود را از پزشکی و پزشکان و مخصوصاً کاری که در شرایط دشوار کنونی به عهده گرفته اند به جامعه پزشکی و نظام بهداشت و درمان کشور تقدیم می کند.

رضا داوری اردکانی»